

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

-

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

-

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

-

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvaluottisuus

Miten kaavailut uudet merkinnät "EI JULKINEN" tai "HARKINNANVARAISESTI JULKINEN" toteutuisivat käytännössä, kun nykyisellään asianmukaiset merkinnät puuttuvat usein salassa pidettävistäkin asiakirjoista?

Kuvattaisiinko tietoturvaluottisuuden perustason vähimmäisvaatimuksissa myös luokittelemattomien (jatkossa luokittelematta jätettävien) salassa pidettävien tietojen käsittely?

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

Keskeisten sidosviranomaisten tietotarpeiden huomioiminen tietojärjestelmiä suunniteltaessa ja käyttöönotettaessa on tärkeää, mutta käytännössä,

viranomaisten sisäisessäkin toiminnassa tähän liittyvät puutteellisuudet huomioiden erittäin haasteellista.

Ilmeisesti vaatimus rajapintojen toteuttamisesta tietojen luovuttamiseksi koskee vain uusia tietojärjestelmiä; muutoin se on teknisesti ja taloudellisesti

käytännössä kyseenalainen.

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

-

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

-

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

-

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

Käsitteitä pitäisi selkeyttää ja niiden käytön tulisi olla johdonmukaista. Arkistoinnilla tarkoitetaan ehdotuksessa ilmeisesti tietoaineistojen pysyvää säilyttämistä Kansallisarkistossa, ei tietojen suunnitelmallista talteen ottamista, liittämistä arkistonmuodostajan arkistoon. Nykyisellään kaikki viranomaisen asiakirjat kuuluvat arkistoon niiden säilytysajasta riippumatta. Valtionhallinnon viranomaiset luovuttavat pysyvästi säilytettävät asiakirjat Kansallisarkistoon.

Onko lainsäädännön tasolla mahdollista kattavasti määritellä eri viranomaisten erilaisten tietoaineistojen säilytysaikojen

määräytymisen perusteet ja kriteerit? Määriteltäisiinkö säilytysajat kahdella eri tasolla (alkuperäinen, aktiivivaiheen käyttötarkoitus/muu, historiallisen vaiheen käyttötarkoitus)? Tämä pitäisi esittää selkeämmin. Missä yhteydessä ja miten säilytysaika ja sen laskenta määräytyy yksittäistapauksissa? Kuka päättää tietojen "arkistoisesta" Kansallisarkistoon? Onko tarkoitus, että Kansallisarkisto vahvistaa edelleen sen hallintaan luovutettavien pysyvästi säilytettävien tietojen säilytysajat? Tiedot on nykyisellään jo arkistoitu siinä vaiheessa, kun ne luovutetaan Kansallisarkistoon.

Ehdotuksen sisältöön on vaikuttanut ilmeisen vahvasti se oletus, että kaikki tietoaineistot sisältäisivät henkilötietoja.

Miksi tietoaineistot eivät voisi toimia myös alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan, vaikka ne olisi arkistoitu (otettu talteen) ja niitä säilytettäisiin

(sähköisessä) arkistossa?

Arkistointi ja tietojen pysyvä säilyttäminen eivät ole samoja asioita tälläkään hetkellä; määräajankin säilytettävät asiakirjat arkistoidaan. Tässä tarkoitettaneen kuitenkin tietojen pysyvää säilyttämistä niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan pysyvästi säilytettäväksi määritelty aineisto ei kuuluisi (Kansallis)arkistoon. Minkälaiset edellytykset viranomaisilla on huolehtia näiden tietojen pysyvästä säilyttämisestä?

Jos viranomaisilla ei ole omia arkistoja ja arkistointijärjestelmiä (ainakaan alkuperäisen käyttötarkoituksen jälkeen pysyvästi säilytettävälle tietoaineistoille), olisiko julkishallinnolla yhteinen arkistonmuodostussuunnitelma, johon arkistointi perustuisi? Entä viranomaisten tietojärjestelmien ja rekisterien integraatiot yhteiseen arkistointijärjestelmään? Näihin liittyy todennäköisesti merkittäviä haasteita. Onko ehdotuksessa kuvattu arkistointijärjestelmä (VM SAPA/Kansallisarkiston arkistointijärjestelmä) käytännössä (alkuperäisen käyttötarkoituksensa jälkeen pysyvästi säilytettävien tietojen) säilytysratkaisu?

Toisaalta sinne on mahdollista ehdotuksen mukaan siirtää myös muita tietoaineistoja, jos niitä ei käytetä enää operatiivisessa toiminnassa. Tarkoitetaanko tällä määräajan säilytettäviä tietoja?

Tarkoitetaanko säilytysajan päättymisellä aina ehdotuksen mukaisen alkuperäisen säilytysajan umpeutumista? Miten tietojen elinkaarta on määrä hallita niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessa, jos niitä ei liitetä viranomaisen arkistoon?

Olisiko viranomaisen arkistovastaava vain yksi henkilö. Tämä olisi käytännössä erittäin haasteellista. Miten Kansallisarkiston resurssit riittäisivät arkistovastaavien ohjaamiseen? Ehdotus ei määrittele selkeästi, kuka vastaisi säilytys- ja tietopalvelukustannuksista. Säilytetäänkö aineistoja ylipäättään jatkossa analogisessa muodossa? Valtioneuvosto on tehnyt 21.6.2017 periaatepäätöksen valtionhallinnon arkistonmuodostajien asiakirja-aineistojen digitoinnista ja arkistoinnista vain sähköisenä.

Ohjausvalta ja asetuksenantovaltuudet eri asioissa jäävät epämääräisiksi.

Miten arkistoaineistoja voidaan hallita ja käyttää ilman osa-arkistoja?

Onko ehdotuksessa ajatuksena, että lakisääteisiä tehtäviä hoitavien tutkimuslaitosten tieteellisen tutkimuksen tietoaineistoja ei luovutettaisi missään vaiheessa pysyvään säilytykseen

Kansallisarkistoon/säilytettäisi Kansallisarkistoon "arkistointijärjestelmässä", vaan että ne vastaisivat itse aineistojen säilyttämisestä? Huolehditako tämän resursoinnista ja koordinaatiosta jotenkin? Koskevatko linjaukset 1-8 myös tutkimusaineistoja?

Linjaukset jäävät muiltakin osin tulkinnanvaraisiksi, joten niiden selkeyteen ja yksiselitteisyyteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

-

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

-

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Mellas Tiina
Luonnonvarakeskus

Määttä Jari
Luonnonvarakeskus